

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
UKRAJNA OKTATÁSI ÉS TUDOMÁNYOS MINISZTERIUMA

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Історія слов'янських народів: новітній час (ч. II. 1945-2010 рр.)

Szláv népek története a legújabb korban (2. rész 1945-2010)

(назва навчальної дисципліни / a tantárgy neve)

ПРОГРАМА
обов'язкової навчальної дисципліни

Normatív tantárgy
PROGRAMJA

підготовки бакалаврів/alapképzés

напря́м підготовки: 01 «Освіта» 014 «Середня освіта» спеціалізація: «Історія»
(шифр і назва напряму, спеціальності / szak kódja és neve)

Розробник програми: к.і.н., доктор філософії у галузі історії, в.о. доцента Самборовскі-Нодь І.І.
A program kidolgozója Szamborovszkyné dr. Nagy Ibolya PhD, CSc, m.b. docens

Затверджено на засіданні кафедри історії та суспільних дисциплін. Протокол №1 від „31” серпня 2017 року
Jóváhagyva a Történelem és Társadalomtudományi Tanszék ülésén 2017. augusztus 31-én, 1. sz. jegyzőkönyv alapján

Завідувач кафедри / Tanszékvezető _____

(підпис / aláírás)

(прізвище та ініціали / név)

ВСТУП / BEVEZETÉS

Програма вивчення навчальної дисципліни «Історія слов'янських народів новітній час (ч. II. 1945-2010 pp.)» складена відповідно до навчального плану підготовки бакалаврів напряму підготовки: 01 «Освіта» 014 «Середня освіта» спеціалізація: «Історія»

A «Історія слов'янських народів новітній час (ч. II. 1945-2010 pp.)» tantárgy programja a „напряму підготовки: 01 «Освіта» 014 «Середня освіта» спеціалізація: «Історія» szak alapképzés tantervének megfelelően lett kidolgozva.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є історія слов'янських народів у новітній час, що охоплює період від 1945 до 2010 року. Причини й наслідки другої світової війни, та їх вплив на слов'янських народів і країн. Розвиток їхнього політичного, інституційного, економічного стану, соціальної думки та суспільства у даний період. Значне місце у процесі вивчення цієї дисципліни займає з'ясування причинно-наслідкових зв'язків процесів та подій.

Міждисциплінарні зв'язки: Всесвітня історія: новітній час, Історія України: новітній час, Історія угорського народу: новітній час даного періоду.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Радянізація регіону та міждержавні стосунки (1945-1985 pp.)
2. СРСР та країні західних слов'ян у 1945-1991 pp.
3. Країні південних слов'ян у 1945-1991 pp.
4. Міждержавні стосунки у регіоні після впади двополярного світу (1991-2010 pp.)
5. Історія нових незалежних слов'янських держав (1991-2010 pp.)

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Історія слов'янських народів новітній час (ч. II. 1945-2010 pp.)» є визначити особливості розвитку зарубіжних слов'янських народів і держав у новітній час між 1945-2010 pp., їх місце в європейській та світовій історії.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Історія слов'янських народів новітній час (ч. II. 1945-2010 pp.)» є вивчити політичний, економічний і соціально-політичний розвиток кожного народу і держави, стан культури та освіти, їх місце і роль в міжнародній політиці, вміння користуватися картами, ознайомитися з найбільш значущими дослідженнями історії цих країн.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати: хронологію та періодизацію Історії слов'янських народів: новітній час (1945-2010 pp.); внутрішньої і зовнішньої політики кожної країни, основні тенденції їх розвитку, основну хронологію подій, спеціальну термінологію; імена історичних осіб, які відіграли визначну роль в цей період в історії слов'янських народів та держав; розвиток політичних інституцій, економіку, соціальної думки та суспільства у даний період; причини й наслідки першої та другої світових війн, їх вплив на слов'янські народи і країни; характерні риси розвитку кожної слов'янської держави у даний період.

вміти: аналізувати історичні процеси з історії південних і західних слов'ян; користуватися з текстовими джерелами, спеціальною та додатковою літературою та довідковими матеріалами з історії південних і західних слов'ян; орієнтуватися у проблемних питаннях історії південних і західних слов'ян; давати наукову оцінку новітнім подіям історії південних і західних слов'ян; використовувати основні терміни та поняття, логічно мислити і викладати матеріал, робити аргументовані висновки, користуватися наочними засобами, вести діалог, полеміку.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 180 години/ 6 кредитів ECTS.

A tárgy oktatására 180 óra / 6 kredit (ECTS) áll rendelkezésre.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни / A tantárgy összetevői

Змістовий модуль 1. / 1. tartalmi modul:

Радянізація регіону та міждержавні стосунки (1945-1985 pp.) / A régió szovjetesítése és államközi kapcsolatok 1945–1985 között

Змістовий модуль 2. / 2. tartalmi modul

СРСР та країні західних слов'ян у 1945-1991 pp. / A Szovjetunió és nyugati szláv államok 1945–1985 között

Змістовий модуль 3. / 3. tartalmi modul

Країні південних слов'ян у 1945-1991 pp. / A délszláv országok története 1945–1985 között

Змістовий модуль 4. / 4. tartalmi modul

Міждержавні стосунки у регіоні після впади двополярного світу (1985-2010 pp.) / Államközi kapcsolatok a régióban a bipoláris világ széthullása után (1985–2010)

Змістовий модуль 5. / 5. tartalmi modul /

Історія нових незалежних слов'янських держав (1991-2010 pp.) / A független szláv államok története 1991–2010 között

3. Рекомендована література / Ajánlott irodalom

Базова / Alapművek

1. 20. századi egyetemes történet. I. kötet Európa. Szerk.: Németh István. Osiris Kiadó, Bp., 2006.
2. *Befejezetlen forradalom 1917–1987.* szerk.: Szilágyi Ákos. 2. kiadás, Szabad-tér Kiadó, Bp., 1987.
3. JUHÁSZ József: Volt egyszer egy Jugoszlávia. A délszláv állam története. Aula Kiadó, Bp., 1999.
4. KOVÁCS, Dusan: Szlovákia története. Kalligram, Pozsony, 2001.
5. NIEDERHAUSER Emil: Kelet-Európa története. História- MTA Történettudományi Intézet, Bp., 2001.
6. ROMSICS Ignác: Nemzet, nemzetiség és állam Kelet-közép- és Délkelet-Európában a 19. és 20. században. Napvilág Kiadó, Bp., 1998.
7. *Szokolai Katalin: Lengyelország története.* Balassi Kiadó, Budapest, 2006.
8. Тovább..., tovább..., tovább!: 1953–1988: [Glasnost'II.]/szerk. Szilágyi Ákos. Bp.: Szabad Tér, 1988.
9. Криль М.М. Історія Країн Центрально-Східної Європи (кінець ХХ – початок ХХІ ст.): навч. Посіб. – К.: Знання, 2013. – 278 с.)
10. Орлова Т.В. Історія нових незалежних держав: Postsovetikum: навч. посіб. – К.: Знання, 2010. – 487 с.
11. ЯРОВИЙ В. І.: Новітня історія центральноєвропейських та балканських країн ХХ століття. Підручник для вищих навчальних закладів. Київ: „Генеза”, 2005.

Допоміжна / Ajánlottak

12. 1968: Kelet-Európa és a világ. Szerk.: Bartha Eszter és Krausz Tamás. L'Harmattan Kiadó – ELTE BTK Kelet-Európa Történeti Tanszék, Bp., 2009.
13. A Balkán-háborúk és a nagyhatalmak. Rigómezőtől Koszovóig. Történeti és politológiai előadások. Szerk.: Krausz Tamás. Napvilág Kiadó, Bp., 1999.
14. A *Kisebbségkutatás* nevű folyóirat különböző évfolyamai és számai.
15. *A szlovákkérdés a XX. században.* Kalligram Könyvkiadó, Pozsony, 1996.
16. A. SAJTI Enikő: Mit tudunk a „még hidegedd napokról”? *História.* 2010/1-2.
17. A. SAJTI Enikő: *Tito. Pannonica Kiadó, Bp., 2000.*
18. *Amit Jugoszláviáról tudni kell, 1919-1991.* *História,* 1992/4.
19. ANDREW C. János: *Haladás, hanyatlás, hegemonia Kelet-Közép-Európában.* Helikon Kiadó, Bp., 2003.
20. ANTAL Andrea: Az 1968. év (Csehszlovákiában). *História.* 1993/9-10.
21. *Atlasz Világtörténelem.* 3. kiadás. Atheneum Kiadó, Bp., 1999. (megfelelő részek)
22. BALOGH Sándor a magyar-csehszlovák lakosságcsereéről. (közreadja: Földesi Margit). In: *História.* 1996/7.
23. *História.* 1996/7.
24. BEREND T. Iván: *Európa gazdasága a 20. században.* História – MTA Történettudományi Intézete, História könyvtár, monográfiák, Bp., 2010.
25. BEREND T. Iván: *Közép-Kelet-Európa gazdasági fejlődése a 19-20. században.* Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Bp., 1976.
26. BÍRÓ László: Bosznia és a bosnyákok Jugoszláviában, 1918-1991. *História.* 1995/1.
27. BÍRÓ László: Koszovó Jugoszláviában. *História.* 2007/2.
28. Boros Zsuzsanna: A csehszlovák konfliktus és az FKP. *História.* 1993/9-10.
29. BOTTONI, Stefano: „Majdnem Nyugat” a szomszédban. *História.* 2010/1-2.
30. COOK, Chris– STVENSON, John: *Világtörténeti kézikönyv 1914-1993.* Llongman – Akadémiai Kiadó, Bp., 1995.
31. DAVIS, Norman: *Lengyelország története.* Osiris Kiadó, Budapest, 2006.
32. DÖMÖTÖR Tibor: A németek kitelepítése (Csehszlovákiából). *História.* 2007/8.
33. Fejtő Ferenc: *A népi demokráciák története. I-II. kötet.* Magvető-Magyar Füzetek, Bp.-Párizs, 1991.
34. FLEMING, Michel: Munkásarisztokrácia felkutatása? A „vesztfáliai incidens” és a lengyel nemzetiségpolitika közvetlenül a háború után. *Kisebbségkutatás,* 2008/1.
35. FORRÓ Lajos: „Jelöletlen tömegsírok” (a szerbek mészárlása a Délvidéken, 1944-1946-ban). *História.* 2010/8.
36. G. KOVÁCS László: Szlovákok „nemzeti emancipációja”. *História.* 1993/9-10.
37. G. VASS István: A csehszlovák revizionisták étvágya. Amiről egy térkép árulkodik. *Rubicon,* 2007/1-2.
38. G. VASS István: Csalódott csehszlovákok. *Rubicon,* 2007/1-2.
39. GATZ Ferenc: Kollektív felelősség – kollektív öngyilkosság. *História.* 1997/2.
40. Gereben Ágnes: *Megtorlások a Szovjetunióban.* Helikon Kiadó, Budapest, 2013.
41. GLATZ Ferenc: Szlovákiáról. *História.* 1995/8.
42. HELLER, Mihail – NYEKRICS, Alexandr: *Orosz történelem 2. kötet. A Szovjetunió története.* /javított kiadás/ - Bp.: Osiris Kiadó, 2003. (Osiris tankönyvek)
43. HORNYÁK Árpád: Péccsel és Baranyával. Délszláv területi követelések, 1941-1947. *Rubicon,* 2007/1-2.
44. IRMANOVÁ, Eva: Néhány pillantás az 1968-as Prágai Tavaszra. *História.* 1993/9-10.
45. IVANISEVIC, Alojz: Jugoszlavizmus elméletben és gyakorlatban. *História.* 1994/3.
46. JANEK István: Egy fasiszta bábálla Szlovákiában, 1938-1945. *Rubicon,* 2008/4.
47. JANEK István: Szlovák revíziós tervek, 1939-1945. *Rubicon,* 2007/1-2.

48. JUHÁSZ József: 1968 Jugoszláviában és Csehszlovákiában. In: *1968: Kelet-Európa és a világ*. Szerk.: Bartha Eszter és Krausz Tamás. L'Harmattan Kiadó – ELTE BTK Kelet-Európa Történeti Tanszék, Bp., 2009.
49. JUHÁSZ József: A jugoszláv munkástanácsok. Egy illúzióval kevesebb, 1950–1988. *História*. 2007/4.
50. JUHÁSZ József: A kisebbségek Tito föderációjában. *História*. 2010/1-2.
51. JUHÁSZ József: *Volt egyszer egy Jugoszlávia. A délszláv állam története*. Aula Kiadó, Bp., 1999.
52. KAPLAN, Karel: *Csehszlovákia igazi arca 1945-1948*. Kalligram Kiadó, Pozsony,
53. Kegyelem életfogytig. Eszterházy János szenvedéstörténetének dokumentumai Mycielskiné Eszterházy Mária feljegyzései alapján. Összeállította, szerkesztette és jegyzetekkel ellátta: Molnár Imre. METEM, Bp., 2008.
54. KISS Gy. Csaba: *Közép-Európa, nemzetek, kisebbségek*. Esszék, tanulmányok, cikkek. Pesti Szalon Könyvkiadó, Bp., 1993.
55. Kitelepítések, 1945-1946. Balogh Sándor a magyar-csehszlovák lakosságcsereéről. *História*. 1996/7.
56. *Konfliktusok és kezelésük Közép-Európában. Technikák és hagyományok*. Teleki László Alapítvány, Bp., 2000.
57. Koszovó kronológiája. *História*. 2007/2.
58. KOVÁC, Dusan: *Szlovákia története*. Kalligram, Pozsony, 2001.
59. KOVÁCS István: A „Szolidaritás” évtizede. 1980. augusztus – 1989. augusztus. *História*. 1997/9-10.
60. *Közép-európai olvasókönyv*. Szerkesztette: Módos Péter. Osiris – Közép-európai Kulturális Intézet, Bp., 2005.
61. *Köztes-Európa: 1756–1997 (Kronológia)*. Összeállította Pándi Lajos. Teleki László Alapítvány, Bp., 1999.
62. *Köztes-Európa: 1756–1997 (Térképgyűjtemény)*. Összeállította Pándi Lajos. Osiris Kiadó, Bp., 1997.
63. LONDÁK, Miroslav: Pohl'ady slovenských ekonómov na hospodárske postavenie Slovenska na plerome rokov 1967/1968 = Historický časopis, 54. r. 2006. 1. no. 89-104. p. // ennek magyar ismertetését ld. A szlovák közgazdászok véleménye a szlovák gazdasági helyzetről az 1967-68-as évek fordulóján. *Kisebbségkutatás*, 2006/2.
64. *Magyarország és a szovjet zóna 1957-1961*. *História*. 1995/9-10.
65. *Magyarország és a szovjet zóna, 1962-1974*. *História*. 1996/9-10.
66. MARUZSA Zoltán: 1968 és hatása a keleti blokk országaira. In: *1968: Kelet-Európa és a világ*. Szerk.: Bartha Eszter és Krausz Tamás. L'Harmattan Kiadó – ELTE BTK Kelet-Európa Történeti Tanszék, Bp., 2009.
67. MEDVEGYEV, Roj: *Hruscsov. Politikai életrajz*. Laude kiadó, 1988.
68. MITROVICS Miklós: 1968 – a lengyel ellenzéki mozgalom fordulópontja. In: *1968: Kelet-Európa és a világ*. Szerk.: Bartha Eszter és Krausz Tamás. L'Harmattan Kiadó – ELTE BTK Kelet-Európa Történeti Tanszék, Bp., 2009.
69. MOLNÁR Imre: Eszterházy János mártíromsága. *Rubicon*, 2008/4.
70. *Nemzeti és regionális identitás Közép-Európában*. Szerk.: Ábrahám Barna és a t. Pázmány Péter Katolikus Egyetem BTK, Piliscsaba, 2003.
71. NIEDERHAUSER Emil: *Kelet-Európa története*. *História*- MTA Történettudományi Intézet, Bp., 2001.
72. NIEDERHAUSER Emil: *Nemzet és kisebbség*. Válogatott tanulmányok. *Kisebbségkutatás* könyvek. Lucidus Kiadó, Bp., 2001.
73. NYERS Rezső: Feljegyzések 1968-ból. *História*. 1993/9-10.
74. *Oroszország és a Szovjetunió XX. századi képes történeti kronológiája, 1900–1991* [szerk. Krausz Tamás és Szilágyi Ákos]. Budapest: Akad. Kiadó, 1992.
75. *Országos gyász. Csehszlovákia 1968 augusztusában*. Pozsony, 1990.
76. PATAKY Iván: A Magyar Néphadsereg és az intervenció (1968, Csehszlovákia). *História*. 1993/9-10.
77. POPÉLY Árpád: A (csehszlovák-magyar) lakosságcsere kronológiája. *História*. 2007/8.
78. POPÉLY Árpád: Magyar tiltakozó jegyzékek, 1945. *História*. 2007/8.
79. RITTER László: Titkos háború Magyarország és Jugoszlávia között. *História*. 2010/1-2.
80. ROMSICS Ignác: *Nemzet, nemzetiség és állam Kelet-közép- és Délkelet-Európában a 19. és 20. században*. Napvilág Kiadó, Bp., 1998.
81. SANS, Anne-Laure: „Aussi humanement que possible”. Le CICR et les minorités allemandes de Pologne et de Tchecoslovaquie (1945-1950) = *Relations internationales*, 2005., 122. no., 63-85. p. // ennek magyar ismertetését ld. „Amennyire humánusan csak lehet”: A Vöröskereszt és a lengyelországi, csehszlovákiai német kisebbség (1945-1990). *Kisebbségkutatás*, 2006/1.
82. SIPOS Péter: Kádár János és az 1968. évi bevonulás (Csehszlovákia). *História*. 1992/8.
83. SOSKEVICS Dénes: Bleiburg, a horvát Katiny. *História*. 2010/8.
84. SUTAJ, Stefan: Megszabadulás a kisebbségektől. Szlovák történész a csehszlovák-magyar lakosságcsereéről. *História*. 2007/8.
85. Sz. BÍRÓ Zoltán: A katinyi kivégzésekről. *História*. 2010/5.
86. Sz. BÍRÓ Zoltán: Az olaj szerepe a szovjet gazdaságban (Az 1960-as évek közepétől a Szovjetunió felbomlásáig). *História*, 2007/9-10.

87. Szabó Dezső: *A Csemadok és a Prágai Tavasz*. (Beszélgetések, cikkek, előadások, dokumentumok). Kalligram, Pozsony, 2004.
88. SZARKA László – G. Kovács László: Felső-Magyarországtól Szlovákiáig, 1918–1989. *História*. 1992/8.
89. SZARKA László: A magyarok jogfosztásának szlovákiai különszabályozása. *História*. 2007/8.
90. SZARKA László: *Duna-táji dilemmák. Nemzeti kisebbségek – kisebbségi politika a 20. századi Kelet-Közép-Európában*. Ister Kiadó, Bp., 1998.
91. Szöveggyűjtemény az egyetemes történelem tanulmányozásához (1789-1966). Bp., 1995. Tanárképző főiskolai jegyzetek.
92. TRESTIK, Dusan: Csehek és magyarok. *História*. 2001/5-6.
93. ТРЕКВИЦКА А́рпад: Civitas Fortissima. A legbátrabb város. A csehek kiverése Balassagyarmatról. In: Rubicon, 2008/4.
94. VADKERTY Katalin: Magyar sors Csehszlovákiában 1956-47. *História*. 1997/2.
95. VIDA István: A magyar pártvezetés és a (1968-as) csehszlovák válság. *História*. 1993/9-10.
96. ГАЗИН, В.П., КОПИЛОВ С.А. *Новітня історія країн Європи та Америки (1945–2002 роки)*. – Київ, 2004.
97. ДЮРОЗЕЛЬ Ж-Б. *Історія дипломатії від 1919 року до наших днів*: Пер. з франц. – К., 1995.
98. ЗАШКІЛЬНЯК Л.О., КРИКУН М.Г. *Історія Польщі: від найдавніших часів до наших днів*. – Львів, 2002.
99. *История антикоммунистических революций конца XX века. Центральная и Юго-Восточная Европа*. – Москва, 2007.
100. *История южных и западных славян*. В 2 томах. – Москва, 1998.
101. *Історія західних і південних слов'ян. XX століття*. – Харків, 1998.
102. *Історія міжнародних відносин і зовнішньої політики. XX – початок XXI ст.*: Навч.посіб. 2-ге вид., без змін / В.Ф. Салабай, І.Д. Дудко, М.В. Борисенко, М.П. Чуб. – К.: КНЕУ, 2008. 368 с.
103. *Історія Центрально-Східної Європи*. – Львів, 2001.
104. *Новейшая история стран Европы и Америки. XX век*. – в 2-х частях. – Москва, 2003.
105. *Політичні кризи та антитоталітарні рухи в країнах Східної Європи (50-80-ті роки XX ст.)*. – Харків, 2000.
106. ПРОТОПОПОВ А. С., КОЗЬМЕНКО В. М., ЕЛМАНОВА Н. С. *История международных отношений и внешней политики России (1648–2000)*. - М., 2003.
107. РОДРИГЕС А. М.: *Новейшая история зарубежных стран. XX век*. К.: 2001.
108. РОМАНЕНКО С.А. *Югославия: кризис, распад, война. Образование независимых государств*. - Москва, 2000.
109. ЧОРНИЙ В. *Історія Болгарії*. – Львів, 2007.
110. ЯРОВИЙ В. І.: *Історія південних та західних слов'ян*: Курс лекцій. К.: Либідь. 2001.
111. ЯРОВИЙ В. І.: *Новітня історія центральноєвропейських та балканських країн XX століття. Підручник для вищих навчальних закладів*. Київ: „Генеза”, 2005.

**4. Форма підсумкового контролю успішності навчання / Az ismeretek ellenőrzésének formája:
Залик та іспит / Beszámoló és vizsga**

5. Засоби діагностики успішності навчання / Az ismeretek ellenőrzésének módszerei: тестування, усне та письмове опитування, співбесіда, виконання практичних завдань.

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з навчальної роботи

“_____” _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Історія слов’янських народів: новітній час
(ч. II. 1945-2010 рр.)**

напрямок підготовки/спеціальність: 01 «Освіта» 014 «Середня освіта»
спеціалізація: «Історія»

Розробники програми:

к.і.н, доктор філософії у галузі історії, в.о. доцента Самборовські-Нодь І.І.

Затверджено на засіданні кафедри історії та суспільних дисциплін

Протокол №1 від „31” серпня 2017 року

Завідувач кафедри _____

(підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань <i>гуманітарні науки</i>	Нормативна	
	Напрямок підготовки <i>6.020302</i> <i>„Педагогіка і методика середньої освіти”</i>		
Модулів – 5	Спеціальність (професійне спрямування): <i>Історія</i>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 5		4-й	4-й
Загальна кількість годин - 180		Семестр	
	7-й та 8-й	7-й та 8-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента - 9	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <i>бакалавр</i>	Лекції	
		20 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		40 год.	0 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		120 год.	172 год.
Індивідуальні завдання:			
год.			
Вид контролю: і с п и т			

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є історія слов'янських народів у новітній час, що охоплює період від 1945 до 2010 року. Причини й наслідки другої світової війни, та їх вплив на слов'янських народів і країн. Розвиток їхнього політичного, інституційного, економічного стану, соціальної думки та суспільства у даний період. Значне місце у процесі вивчення цієї дисципліни займає з'ясування причинно-наслідкових зв'язків процесів та подій.

Міждисциплінарні зв'язки: Всесвітня історія: новітній час, Історія України: новітній час, Історія угорського народу: новітній час даного періоду.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Зарубіжні слов'янські країни у період між світовими війнами та у другій світовій війні (1918 – 1945 рр.)

2. Польща, Чехословаччина, Болгарія, Югославія за часів тоталітаризму та демократичних революцій (1945-2003 рр.)

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Історія слов'янських народів новітній час (ч. II. 1945-2010 рр.)» є визначити особливості розвитку зарубіжних слов'янських народів і держав у новітній час між 1945-2010 рр., їх місце в європейській та світовій історії.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Історія слов'янських народів новітній час (ч. II. 1945-2010 рр.)» є вивчити політичний, економічний і соціально-політичний розвиток кожного народу і держави, стан культури та освіти, їх місце і роль в міжнародній політиці, вміння користуватися картами, ознайомитися з найбільш значущими дослідженнями історії цих країн.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати: хронологію та періодизацію Історії слов'янських народів: новітній час (1945-2010 рр.); внутрішньої і зовнішньої політики кожної країни, основні тенденції їх розвитку, основну хронологію подій, спеціальну термінологію; імена історичних осіб, які відіграли визначну роль в цей період в історії слов'янських народів та держав; розвиток політичних інституцій, економіку, соціальної думки та суспільства у даний період; причини й наслідки першої та другої світових війн, їх вплив на слов'янські народи і країни; характерні риси розвитку кожної слов'янської держави у даний період.

вміти: аналізувати історичні процеси з історії південних і західних слов'ян; користуватися з текстовими джерелами, спеціальною та додатковою літературою та довідковими матеріалами з історії південних і західних слов'ян; орієнтуватися у проблемних питаннях історії південних і західних слов'ян; давати наукову оцінку новітнім подіям історії південних і західних слов'ян; використовувати основні терміни та поняття, логічно мислити і викладати матеріал, робити аргументовані висновки, користуватися наочними засобами, вести діалог, полеміку.

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Радянська регіоналізація та міждержавні стосунки (1945-1985 рр.)

Тема 1. Радянська регіоналізація (1944-53 рр.).

Виникнення двополярного світу після Другої світової війни. “Холодна війна”. Режим “народної” демократії в країнах Центрально-Східної Європи. Роль Інформбюро комуністичних та робітничих партій у встановленні тоталітарних режимів в цих країнах. Загальні риси лівототалітарних режимів. Створення Ради економічної взаємодопомоги (РЕВ), спроби соціалістичної економічної інтеграції. Варшавський договір та його роль у військово-політичній системі соціалістичних країн. Особливості антитоталітарних рухів у країнах Центрально-Східної Європи.

Тема 2. Від загибелі Сталіна до Горбачова (1953-1985 рр.)

Наявність СРСР у регіоні та його вплив після загибелі Сталіна: економічні зв'язки між країнами. Події 1956-го року у Польщі та Угорщині та їх вплив на радянський табір. Події 1968-го року у Чехословаччині для радянського табору. Брежньєвська доктрина. Прийняття державних кредитів від Заходу та його наслідки. Симптоми «бродіння» та перші кроки до розділення від СРСР.

Змістовий модуль 2. СРСР та країни західних слов'ян у 1945-1991 рр.

Тема 3. Радянський Союз (1945-1991 рр.).

Наслідки Другої світової війни. Відбудова економіки. Продовження репресій сталінського режиму у 1945–1953 рр. Завершення епохи Сталіна. Загострення політичної боротьби після смерті Сталіна. “Хрущовська відлига” та його різноманітні реформи: децентралізація партійного та економічного управління, зміни в аграрному секторі, шкільна реформа. Формування антихрущовської опозиції. Роки “брежньєвського застою”: апаратники та брежньєвська «dolce vita» (1964–1985 рр.). Роки т.з. «малої холодної війни»: афганська війна. Зниження темпів економічного розвитку. Суспільно-політичне життя країни. Дисидентський рух. Короткі роки правління Андропова та Черненко. Від “перебудови” до розпаду СРСР 1985–1991 рр. Лібералізація суспільного та політичного життя. Посилення політичної боротьби в СРСР та національно-визвольного руху. Антидержавний путч 1991 р. Розпад СРСР.

Тема 4. Чехословаччина у 1945 – 1991 роках

Значення Словацького національного повстання 1944 р. у відродженні спільної держави чехів і словаків. Роль Національного фронту чехів і словаків у проведенні політичних та економічних реформ у перші післявоєнні роки. Державний переворот у лютому 1948 р. Встановлення комуністичної диктатури. Перехід до запровадження “радянської моделі соціалізму”. Політичні репресії 1948-1954 рр. Особливості соціалістичної індустріалізації і кооперування сільського господарства. Конституція 1960 р. у ЧССР. Назрівання політичної і економічної кризи у другій половині 60-х років ХХ ст. “Празька весна” 1968 р., причини поразки демократичних сил. А. Дубчек та його особа. Період так званої “нормалізації” у Чехословаччині. Хартія 77. Назрівання нової політичної кризи у 80-х роках.

Тема 5. Польська народна республіка у 1945 – 1991 роках.

Відновлення незалежності Польщі, вирішення питання про її кордони. Особливості режиму “народної” демократії у ПНР. Встановлення тоталітарного режиму. Політичні репресії у 1947-1953 рр. Проведення соціалістичної індустріалізації та її наслідки для країни. Невдачі у здійсненні кооперування сільського господарства. Відносини католицької церкви і держави. Антитоталітарний виступ у Познані в 1956 р. VIII пленум ЦК ПОРП. Обіцянки реформ В. Гомулкою та їх реалізація. Суспільно-політичний рух у 1968 р. Анти тоталітарне повстання в прибалтійських містах у грудні 1970 р. Епоха Е. Герека, провал спроб проведення економічних реформ. Формування правозахисних організацій. Політична і економічна криза на початку 80-х років. Створення незалежних профспілок “Солідарності”. Введення військового стану та його наслідки для ПНР. Невдалі спроби нормалізації політичного та економічного становища у 80-х роках ХХ ст. Склика “круглого столу”.

Змістовий модуль 3. Країни південних слов'ян у 1945-1991 рр.

Тема 6. Болгарія в 1944 – 1991 рр.

Закінчення другої світової війни та державний переворот 9 вересня 1944 р. Болгарія в період режиму “народної демократії”: дві крильця Болгарської Компартії: московіти та ****. Встановлення тоталітарної системи та початок соціалістичних перетворень. Запровадження “радянської моделі” соціалізму. Живковізм: Болгарія у період 35-річного правління Т. Живкова.

Тема 7. Федеративна Югославія у 1945 – 1991 роках.

Національно-визвольна війна на теренах Югославії під час Другої світової війни. Проголошення ФНРЮ. Встановлення комуністичної диктатури, перехід до будівництва основ соціалізму. Конфлікт Тіто - Сталіна та його наслідки. Визначення “югославського шляху” соціалізму. Конституції 1963 р. та 1974 р., спроби побудувати “країну самосправного соціалізму”. „Горватська весна”. СФРЮ в системі міжнародних відносин. Політична і економічна криза 80-х років ХХ ст. у СФРЮ. Перехід до багатопартійної системи.

Перемога в республіках на виборах 1990 р. блоків національних партій. парад суверенізації республік. Проблема сербської меншини в Хорватії, Боснії і Герцоговині. Спроби здійснення великосербської політики урядом С. Мілошевича.

Змістовий модуль 4. Міждержавні стосунки у регіоні після впади двополярного світу (1991-2010 рр.)

Тема 8. Культурні та релігійні регіони Центральної Європи напередодні змін політичних режимів.

Питання культурного регіону в історіографії. Культурний та релігійний стан Центральної Європи напередодні та після змін політичних режимів. Релігійний, конфесійний та культурний ідентичність народів Центральної Європи, їх ототожнення. Наслідки наявності Радянської армії в окупованих країнах. Усунення церкви з освіти та з шкіл, та примушення участі шкіл у політичному житті. Тоталітарний контроль над науковим устрійом та його наслідки.

Тема 9. Зміни політичних режимів та створення нових держав у регіоні.

Початок перемін – М. Горбачов і „перестройка”. Демократичні революції кінця 80- початку 90-х років ХХ ст. Розпад соціалістичної системи. Основні тенденції переходу країн Центрально-Східної Європи до парламентської демократії і ринкових відносин. “Оксамитова революція” 1989 р. у Чехословаччині. Демонтаж тоталітарної системи у 1990 році, перехід до парламентської демократії та ринкових економічних відносин. Мирне розлучення Чехії і Словаччини. Проведення “круглого столу” у Польщі. Перші вільні парламентські вибори. Демонтаж тоталітарної системи. “Шокова терапія” Бальцеровича. перехід до парламентської демократії. Здійснення приватизації, перехід до ринкових відносин. Початок громадянської війни в Хорватії. Роль ЮНА. Участь ООН у врегулюванні збройного конфлікту.

Змістовий модуль 5. Історія нових незалежних слов'янських держав (1991-2010 рр.)

Тема 10. Російська Федерація.

Закінчення зміни режиму: приход до влади Бориса Єльцина. Шокова терапія в економіці та приватизація. Два цикля президентства Єльцина. Приход до влади Володимира Путіна та зміцнення російської економіці: боротьба з олігархами та новонародження російського капіталізму, перша та друга політична реформа, їх напрямки та наслідки. Зовнішня політика Російської Федерації: війна в Чечні, взаємозв'язки з США та ЄС.

Тема 11. Республіка Беларусь.

Від перебудови до незалежності: політичні та економічні проблемі. Вибір президента 1994 року та приход до влади Олександра Лукашенка. Зовнішня та внутрішня політика президента: міжнародна ізоляція та зміцнення зв'язків з РФ, характеристика системи влада, білоруська опозиція.

Тема 12. Новонародженні слов'янські країни.

Розпад Югославії і наслідки для народів Балканського півострова. Євроінтеграція країн Центрально-Східної Європи. Проголошення незалежності Македонії, суверенітету Боснії і Герцоговини (без згоди сербського населення) Словенією і Хорватією. Декларації Ради Міністрів ЄС “Про Югославію” та “Про критерії визнання нових держав у Східній Європі і РСР”. Боснія і Герцеговина, Македонія, Сербія, Словаччина, Словенія, Хорватія, Чехія, Чорногорія – актуальні проблеми після створення. (Кріль М.М. Історія Країн Центрально-Східної Європи (кінець ХХ – початок ХХІ ст.): навч. Посіб. – К.: Знання, 2013. – 278 с.)

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Радянізація регіону та міждержавні стосунки (1945-1985 рр.)												
Тема 1. Радянізація регіону (1944-53 рр.).	5	5										
Тема 2. Від загибелі Сталіна до Горбачова (1953-1985 рр.)	5	5										
	10	10										
Модуль 2												
Змістовий модуль 2. СРСР та країні західних слов'ян у 1945-1991 рр.												
Тема 3. Радянський Союз (1945-1991 рр.).	8	8										
Тема 4. Чехословаччина у 1945 – 1991 роках	10		10									
Тема 5. Польська народна республіка у 1945 – 1991 роках.	10		10									
	28	8	20									
Модуль 3												
Змістовий модуль 3. Країні південних слов'ян у 1945-1991 рр.												
Тема 6. Болгарія в 1944 – 1991 рр.	15					15						
Тема 7. Федеративна Югославія у 1945 – 1991 роках.	10		10									
	25		10			15						
Модуль 4												
Змістовий модуль 4. Міждержавні стосунки у регіоні після впада двополярного світу (1991-2010 рр.)												
Тема 8. Культурні та релігійні регіони Центральної Європи напередодні змін політичних режимів.	45					45						
Тема 9. Зміни політичних режимів та створення нових держав у регіоні.	2	2										
	47	2				45						
Модуль 5												
Змістовий модуль 5. Історія нових незалежних слов'янських держав (1991-2010 рр.)												
Тема 10. Російська Федерація.	10		10									
Тема 11. Республіка Беларусь.	15					15						
Тема 12. Новонародженні слов'янські країни.	45					45						
Разом за змістовим модулем 2	70	-	10			60						
<i>Усього годин</i>	180	20	40			120						

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Чехословаччина у 1945 – 1991 роках	10
2	Польська народна республіка у 1945 – 1991 роках.	10
3	Федеративна Югославія у 1945 – 1991 роках.	10
4	Російська Федерація.	10
	Разом	40

6, 7. Практичні і лабораторні заняття – не передбачені навчальним планом

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Болгарія в 1944 – 1991 рр.	15
2	Культурні та релігійні регіони Центральної Європи напередодні змін політичних режимів.	45
3	Республіка Беларусь.	15
4	Новонародженні слов'янські країни.	45
	Разом	120

9. Індивідуальні завдання

Написання реферату по темі, реферат наукової статі

10. Методи навчання

Проблемно-тематичний, аналізу і синтезу, порівняльний.

11. Методи контролю

Письмова робота, підготовка реферату, співбесіда, індивідуальна бесіда

12. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

Заочні засоби, відеофільми, методичні рекомендації, мультимедійні засоби.

14. Рекомендована література

Базова

20. századi egyetemes történet. I. kötet Európa. Szerk.: Németh István. Osiris Kiadó, Bp., 2006.
- Befejezetlen forradalom 1917–1987.* szerk.: Szilágyi Ákos. 2. kiadás, Szabad-tér Kiadó, Bp., 1987.
- BEREND T. Iván: *Európa gazdasága a 20. században.* História – MTA Történettudományi Intézete, História könyvtár, monográfiák, Bp., 2010.

115. HELLER, Mihail–NYEKRICs, Alexandr: Orosz történelem 2. kötet. A Szovjetunió története. /javított kiadás/ - Bp.: Osiris Kiadó, 2003. (Osiris tankönyvek)
116. JUHÁSZ József: Volt egyszer egy Jugoszlávia. A délszláv állam története. Aula Kiadó, Bp., 1999.
117. KOVÁC, Dusan: Szlovákia története. Kalligram, Pozsony, 2001.
118. NIEDERHAUSER Emil: Kelet-Európa története. História- MTA Történettudományi Intézet, Bp., 2001.
119. ROMSICS Ignác: Nemzet, nemzetiség és állam Kelet-közép- és Délkelet-Európában a 19. és 20. században. Napvilág Kiadó, Bp., 1998.
120. *Szokolai Katalin: Lengyelország története. Balassi Kiadó, Budapest, 2006.*
121. Тovább..., tovább..., tovább!: 1953–1988: [Glasnost II.]/szerk. Szilágyi Ákos. Bp.: Szabad Tér, 1988.
122. Криль М.М. Історія Країн Центрально-Східної Європи (кінець ХХ – початок ХХІ ст.): навч. Посіб. – К.: Знання, 2013. – 278 с.)
123. Орлова Т.В. Історія нових незалежних держав: Postsovetikum: навч. посіб. – К.: Знання, 2010. – 487 с.
124. Орлова Т.В. Історія нових незалежних держав: Postsovetikum: навч. посіб. – К.: Знання, 2010. – 487 с.
125. ЯРОВИЙ В. І.: Новітня історія центральноєвропейських та балканських країн ХХ століття. Підручник для вищих навчальних закладів. Київ: „Генеза”, 2005.

Допоміжна

126. 1968: Kelet-Európa és a világ. Szerk.: Bartha Eszter és Krausz Tamás. L'Harmattan Kiadó – ELTE BTK Kelet-Európa Történeti Tanszék, Bp., 2009.
127. A Balkán-háborúk és a nagyhatalmak. Rigómezőtől Koszovóig. Történeti és politológiai előadások. Szerk.: Krausz Tamás. Napvilág Kiadó, Bp., 1999.
128. A Kisebbségkutatás nevű folyóirat különböző évfolyamai és számai.
129. *A szlovákkérdés a XX. században. Kalligram Könyvkiadó, Pozsony, 1996.*
130. A. SAJTI Enikő: Mit tudunk a „még hidegedd napokról”? *História*. 2010/1-2.
131. A. SAJTI Enikő: *Tito. Pannonica Kiadó, Bp., 2000.*
132. *Amit Jugoszláviáról tudni kell, 1919-1991. História, 1992/4.*
133. ANDREW C. János: *Haladás, hanyatlás, hegemonia Kelet-Közép-Európában. Helikon Kiadó, Bp., 2003.*
134. ANTAL Andrea: Az 1968. év (Csehszlovákiában). *História*. 1993/9-10.
135. *Atlasz Világtörténelem*. 3. kiadás. Atheneum Kiadó, Bp., 1999. (megfelelő részek)
136. BALOGH Sándor a magyar-csehszlovák lakosságcseréről. (közreadja: Földesi Margit). In: *História*. 1996/7.
137. *História*. 1996/7.
138. BEREND T. Iván: *Európa gazdasága a 20. században*. História – MTA Történettudományi Intézete, História könyvtár, monográfiák, Bp., 2010.
139. BEREND T. Iván: *Közép-Kelet-Európa gazdasági fejlődése a 19-20. században. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Bp., 1976.*
140. BÍRÓ László: A Szerb-Horvát-Szlovén Királyság megalakulása. *História*. 1995/5-6.
141. BÍRÓ László: Bosznia és a bosnyákok Jugoszláviában, 1918-1991. *História*. 1995/1.
142. BÍRÓ László: Koszovó Jugoszláviában. *História*. 2007/2.
143. Boros Zsuzsanna: A csehszlovák konfliktus és az FKP. *História*. 1993/9-10.
144. BOTTONI, Stefano: „Majdnem Nyugat” a szomszédban. *História*. 2010/1-2.
145. COOK, Chris– STVENSON, John: *Világtörténeti kézikönyv 1914-1993. Llongman – Akadémiai Kiadó, Bp., 1995.*
146. DAVIS, Norman: *Lengyelország története. Osiris Kiadó, Budapest, 2006.*
147. DÖMÖTÖR Tibor: A németek kitelepítése (Csehszlovákiából). *História*. 2007/8.
148. Fejtő Ferenc: *A népi demokráciák története. I-II. kötet. Magvető-Magyar Füzetek, Bp.-Párizs, 1991.*
149. FLEMING, Michel: Munkásarisztokrácia felkutatása? A „vesztfáliai incidens” és a lengyel nemzetiségpolitika közvetlenül a háború után. *Kisebbségkutatás*, 2008/1.
150. FORRÓ Lajos: „Jelöletlen tömegsírok” (a szerbek mészárlása a Délvidéken, 1944-1946-ban). *História*. 2010/8.

151. G. KOVÁCS László: Szlovákok „nemzeti emancipációja”. *História*. 1993/9-10.
152. G. VASS István: A csehszlovák revizionisták étvágya. Amiről egy térkép árulkodik. *Rubicon*, 2007/1-2.
153. G. VASS István: Csalódott csehszlovákok. *Rubicon*, 2007/1-2.
154. GATZ Ferenc: Kollektív felelősség – kollektív öngyilkosság. *História*. 1997/2.
155. Gereben Ágnes: *Megtorlások a Szovjetunióban*. Helikon Kiadó, Budapest, 2013.
156. GLATZ Ferenc: Szlovákiáról. *História*. 1995/8.
157. HELLER, Mihail – NYEKRICHS, Alexandr: *Orosz történelem 2. kötet. A Szovjetunió története. /javított kiadás/* - Bp.: Osiris Kiadó, 2003. (Osiris tankönyvek)
158. HORNYÁK Árpád: A szerb megszállás Baranyában 1918-1921. *História*. 2010/9-10.
159. HORNYÁK Árpád: Péccsel és Baranyával. Délszláv területi követelések, 1941-1947. *Rubicon*, 2007/1-2.
160. IRMANOVÁ, Eva: Néhány pillantás az 1968-as Prágai Tavaszra. *História*. 1993/9-10.
161. IVANISEVIC, Alojz: Jugoszlavizmus elméletben és gyakorlatban. *História*. 1994/3.
162. JANEK István: Egy elfelejtett háború. Magyar-szlovák „kis háború” 1939 márciusában. *Rubicon*, 2008/4.
163. JANEK István: Egy fasiszta bábállam Szlovákiában, 1938-1945. *Rubicon*, 2008/4.
164. JANEK István: Szlovák revíziós tervek, 1939-1945. *Rubicon*, 2007/1-2.
165. JUHÁSZ Gyula: A lengyel kérdés a második világháborúban. *História*. 1993/5-6.
166. JUHÁSZ József: 1968 Jugoszláviában és Csehszlovákiában. In: *1968: Kelet-Európa és a világ*. Szerk.: Bartha Eszter és Krausz Tamás. L’Harmattan Kiadó – ELTE BTK Kelet-Európa Történeti Tanszék, Bp., 2009.
167. JUHÁSZ József: A jugoszláv munkástanácsok. Egy illúzióval kevesebb, 1950–1988. *História*. 2007/4.
168. JUHÁSZ József: A kisebbségek Tito föderációjában. *História*. 2010/1-2.
169. JUHÁSZ József: *Volt egyszer egy Jugoszlávia. A délszláv állam története*. Aula Kiadó, Bp., 1999.
170. KAPLAN, Karel: *Csehszlovákia igazi arca 1945-1948*. Kalligram Kiadó, Pozsony,
171. *Kegyelem életfogytig*. Eszterházy János szenvedéstörténetének dokumentumai Mycielskiné Eszterházy Mária feljegyzései alapján. Összeállította, szerkesztette és jegyzetekkel ellátta: Molnár Imre. METEM, Bp., 2008.
172. KISS Gy. Csaba: *Közép-Európa, nemzetek, kisebbségek*. Esszék, tanulmányok, cikkek. Pesti Szalon Könyvkiadó, Bp., 1993.
173. Kitelepítések, 1945-1946. Balogh Sándor a magyar-csehszlovák lakosságcsereéről. *História*. 1996/7.
174. *Konfliktusok és kezelésük Közép-Európában. Technikák és hagyományok*. Teleki László Alapítvány, Bp., 2000.
175. Koszovó kronológiája. *História*. 2007/2.
176. KOVÁC, Dusan: *Szlovákia története*. Kalligram, Pozsony, 2001.
177. KOVÁCS István: A „Szolidaritás” évtizede. 1980. augusztus – 1989. augusztus. *História*. 1997/9-10.
178. *Közép-európai olvasókönyv*. Szerkesztette: Módos Péter. Osiris – Közép-európai Kulturális Intézet, Bp., 2005.
179. *Köztes-Európa: 1756–1997 (Kronológia)*. Összeállította Pándi Lajos. Teleki László Alapítvány, Bp., 1999.
180. *Köztes-Európa: 1756–1997 (Térképgyűjtemény)*. Összeállította Pándi Lajos. Osiris Kiadó, Bp., 1997.
181. LONDÁK, Miroslav: Pohl’ady slovenských ekonómov na hospodárske postavenie Slovenska na plerome rokov 1967/1968 = Historický časopis, 54. r. 2006. 1. no. 89-104. p. // ennek magyar

ismertetését ld. A szlovák közgazdászok véleménye a szlovák gazdasági helyzetről az 1967-68-as évek fordulóján. *Kisebbségkutatás*, 2006/2.

182. Magyarország és a szovjet zóna 1957-1961. *História*. 1995/9-10.
183. Magyarország és a szovjet zóna, 1962-1974. *História*. 1996/9-10.
184. MARUZSA Zoltán: 1968 és hatása a keleti blokk országaira. In: *1968: Kelet-Európa és a világ*. Szerk.: Bartha Eszter és Krausz Tamás. L'Harmattan Kiadó – ELTE BTK Kelet-Európa Történeti Tanszék, Bp., 2009.
185. MEDVEGYEV, Roj: *Hruscsov. Politikai életrajz*. Laude kiadó, 1988.
186. MITROVICS Miklós: 1968 – a lengyel ellenzéki mozgalom fordulópontja. In: *1968: Kelet-Európa és a világ*. Szerk.: Bartha Eszter és Krausz Tamás. L'Harmattan Kiadó – ELTE BTK Kelet-Európa Történeti Tanszék, Bp., 2009.
187. MOLNÁR Imre: Eszterházy János mártíromsága. *Rubicon*, 2008/4.
188. *Nemzeti és regionális identitás Közép-Európában*. Szerk.: Ábrahám Barna és a t. Pázmány Péter Katolikus Egyetem BTK, Piliscsaba, 2003.
189. NIEDERHAUSER Emil: *Kelet-Európa története*. História- MTA Történettudományi Intézet, Bp., 2001.
190. NIEDERHAUSER Emil: *Nemzet és kisebbség*. Válogatott tanulmányok. Kisebbségkutatás könyvek. Lucidus Kiadó, Bp., 2001.
191. NYERS Rezső: Feljegyzések 1968-ból. *História*. 1993/9-10.
192. *Oroszország és a Szovjetunió XX. századi képes történeti kronológiája, 1900–1991*/[szerk. Krausz Tamás és Szilágyi Ákos]. Budapest: Akad. Kiadó, 1992.
193. *Országos gyász. Csehszlovákia 1968 augusztusában*. Pozsony, 1990.
194. PATAKY Iván: A Magyar Néphadsereg és az intervenció (1968, Csehszlovákia). *História*. 1993/9-10.
195. POPÉLY Árpád: A (csehszlovák-magyar) lakosságcsere kronológiája. *História*. 2007/8.
196. POPÉLY Árpád: Magyar tiltakozó jegyzékek, 1945. *História*. 2007/8.
197. POPÉLY Árpád: Magyar tiltakozó jegyzékek, 1945. In: *História*. 2007/8.
198. RITTER László: Titkos háború Magyarország és Jugoszlávia között. *História*. 2010/1-2.
199. ROMSICS Ignác: *Nemzet, nemzetiség és állam Kelet-közép- és Délkelet-Európában a 19. és 20. században*. Napvilág Kiadó, Bp., 1998.
200. SANS, Anne-Laure: „Aussi humanement que possible”. Le CICR et les minorités allemandes de Pologne et de Tchecoslovaquie (1945-1950) = *Relations internationales*, 2005., 122. no., 63-85. p. // ennek magyar ismertetését ld. „Amennyire humánusan csak lehet”: A Vöröskereszt és a lengyelországi, csehszlovákiai német kisebbség (1945-1990). *Kisebbségkutatás*, 2006/1.
201. SIPOS Péter: Kádár János és az 1968. évi bevonulás (Csehszlovákia). *História*. 1992/8.
202. SIPOS Péter: Kádár János és az 1968. évi bevonulás (Csehszlovákia). *História*. 1992/8.
203. SOSKEVICS Dénes: Bleiburg, a horvát Katiny. *História*. 2010/8.
204. SUTAJ, Stefan: Megszabadulás a kisebbségektől. Szlovák történész a csehszlovák-magyar lakosságcseréről. *História*. 2007/8.
205. Sz. BÍRÓ Zoltán: A katinyi kivégzésekről. *História*. 2010/5.
206. Sz. BÍRÓ Zoltán: Az olaj szerepe a szovjet gazdaságban (Az 1960-as évek közepétől a Szovjetunió felbomlásáig). *História*, 2007/9-10.
207. *Szabadság és nemzet. Liberalizmus és nacionalizmus Közép- és Kelet-Európában*. Gondolat, Bp., 1993.
208. Szabó Dezső: *A Csemadok és a Prágai Tavasz*. (Beszélgetések, cikkek, előadások, dokumentumok). Kalligram, Pozsony, 2004.
209. SZARKA László – G. Kovács László: Felső-Magyarországtól Szlovákiáig, 1918–1989. *História*. 1992/8.
210. SZARKA LÁSZLÓ: A magyarok jogfosztásának szlovákiai külön szabályozása. *História*. 2007/8.

211. SZARKA LÁSZLÓ: *Duna-táji dilemmák. Nemzeti kisebbségek – kisebbségi politika a 20. századi Kelet-Közép-Európában*. Ister Kiadó, Bp., 1998.
212. Szokolai Katalin: *Lengyelország története*. Balassi Kiadó, Budapest, 2006.
213. Szöveggyűjtemény az egyetemes történelem tanulmányozásához (1789-1966). Bp., 1995. Tanárképző főiskolai jegyzetek.
214. Tovább..., tovább..., tovább!: 1953–1988: [Glasnost'II.]/szerk. Szilágyi Ákos. Bp.: Szabad Tér, 1988.
215. TRESTIK, Dusan: Csehek és magyarok. *História*. 2001/5-6.
216. TŰEKVICSKA Árpád: Civitas Fortissima. A legbátrabb város. A csehek kiverése Balassagyarmatról. In: *Rubicon*, 2008/4.
217. VADKERTY Katalin: Magyar sors Csehszlovákiában 1956-47. *História*. 1997/2.
218. VIDA István: A magyar pártvezetés és a (1968-as) csehszlovák válság. *História*. 1993/9-10.
219. ГАЗИН, В.П., КОПИЛОВ С.А. *Новітня історія країн Європи та Америки (1945–2002 роки)*. – Київ, 2004.
220. ДЮРОЗЕЛЬ Ж-Б. *Історія дипломатії від 1919 року до наших днів*: Пер. з франц. – К., 1995.
221. ЗАШКІЛЬНЯК Л.О., КРИКУН М.Г. *Історія Польщі: від найдавніших часів до наших днів*. – Львів, 2002.
222. *История антикоммунистических революций конца XX века. Центральная и Юго-Восточная Европа*. – Москва, 2007.
223. *История южных и западных словян*. В 2 томах. – Москва, 1998.
224. *Історія західних і південних слов'ян. ХХ століття*. – Харків, 1998.
225. *Історія міжнародних відносин і зовнішньої політики. ХХ – початок ХХІ ст.*: Навч. посіб. 2-ге вид., без змін / В.Ф. Салабай, І.Д. Дудко, М.В. Борисенко, М.П. Чуб. – К.: КНЕУ, 2008. 368 с.
226. *Історія Центрально-Східної Європи*. – Львів, 2001.
227. *Новейшая история стран Европы и Америки. ХХ век*. – в 2-х частях. – Москва, 2003.
228. *Політичні кризи та антитоталітарні рухи в країнах Східної Європи (50-80-ті роки ХХ ст.)*. – Харків, 2000.
229. ПРОТОПОПОВ А. С., КОЗЬМЕНКО В. М., ЕЛМАНОВА Н. С. *История международных отношений и внешней политики России (1648–2000)*. - М., 2003.
230. РОДРИГЕС А. М.: *Новейшая история зарубежных стран. ХХ век*. К.: 2001.
231. РОМАНЕНКО С.А. *Югославия: кризис, распад, война. Образование независимых государств*. - Москва, 2000.
232. ЧОРНИЙ В. *Історія Болгарії*. – Львів, 2007.
233. ЯРОВИЙ В. І.: *Історія південних та західних слов'ян*: Курс лекцій. К.: Либідь. 2001.
234. ЯРОВИЙ В. І.: *Новітня історія центральноєвропейських та балканських країн ХХ століття. Підручник для вищих навчальних закладів*. Київ: „Генеза”, 2005.

Методичні вказівки до семінарських робіт з дисципліни

ОСОБЛИВОСТІ САМОСТІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Участь у *семінарських заняттях* має бути спрямована не просто на набуття певної суми знань, а головним чином на вироблення уміння і навичок за допомогою отриманих знань самостійно розбиратися у складних процесах суспільного розвитку. Одним з ефективних засобів активізації студентів на семінарських заняттях є проблемне навчання, що сприяє розвитку творчої думки і процесу пізнання.

Семінарські заняття в умовах проблемного навчання можуть набувати різних організаційних форм - "круглий стіл", ділова гра, диспут, прес-конференція, конкурс на краще знання першоджерел та ін. У їх основі – інтенсифікація навчального процесу через змагальність, поглиблення якісної підготовки, підвищення відповідальності за ефективне вирішення питань семінару, вироблення вміння відстоювати власні переконання, вести творчі дискусії, набувати навичок організаторської роботи.

Семінар («семінар» латинською мовою означає «розсадник», а в буквальному розумінні – поширення знань шляхом усних виступів і обговорень), на першому курсі найбільш поширена форма – розгорнута бесіда, яка вимагає знання фактичного матеріалу, уміння аргументовано викласти свої знання у усній формі.

При підготовці до семінарського заняття треба керуватися такими рекомендаціями:

- Докладно ознайомтеся з темою і планом семінарського заняття, кожним із винесених на розгляд питань.
- Замовте у бібліотеці відповідні рекомендовані джерела й літературу, насамперед обов'язкову.
- Прочитайте джерела й основну літературу до кожного з питань семінару, намагаючись осмислити прочитане.
- Законспекуйте необхідний матеріал, випишіть цитати та бібліографічні дані, з витки брали їх.
- Складіть план і текст свого виступу на семінарському занятті з кожного питання.

Методичні рекомендації для семінарських занять з Теорії та методики навчання історії

Семінарські заняття з Теорії та методики навчання історії є одним з головних видів самостійної роботи студентів з предмета й ставлять за мету розширення й поглиблення знань студентів за загальним курсом, а також знати види та типи навчальних програм; основні принципи аналізу уроку; різноманітні засоби та методи, які застосовуються при викладанні історії; структуру та зміст вітчизняних підручників ЗОІІ з історії. А також вміти складати різноманітні поурочні конспекти згідно сучасних вимог; дати поліграфічну, методичну та змістову характеристику шкільних підручників; ефективно використовувати історичну карту та атласи на уроці; застосовувати різноманітні засоби та методи викладання історії на уроці.

Оснoву семінарських занять становить практична робота з методичними засобами навчання історії. Друге **завдання** – широка робота з науковою та методичною літературою, ознайомлення з різними підходами. Семінарські **заняття проводяться** у різній формі. Найбільш проста з них застосовується звичайно на перших **заняттях** – колективне опрацювання, обговорення тексту джерела. Ця форма повинна постійно **поєднуватися** з обговоренням окремих **питань** по заздалегідь **заданому** плану. Перше **заняття** носить **вступний** характер. Студенти знайомляться з методикою аналізу історичних джерел з Теорії та методики навчання історії, з характеристикою основних видів джерел.

Крім обов'язкових доповідей, **включених** у план практичних **занять**, а також **опонентських** виступів, студентам пропонується **виявити** ініціативу й запропонувати свої теми для доповідей. Виступити з доповіддю або **опонентським** виступом зобов'язаний **кожний** студент групи (протягом навчального семестру). Після доповіді **проводиться** його обговорення. **Кожна** доповідь повинен **займати** не **більш 15 хвилин**, **опонентський** виступ – не **більш 10 хвилин**.

У **ході** роботи до кінця навчального року студент повинен **мати певну уяву** також про теорію та методику навчання історії в шкільній. У **результаті**, до закінчення навчання в **інституті** студент повинен максимально наблизитися до **рівня** самостійної творчої **педагогічної** роботи та знати хід, процес, фази шкільного поурочного плану та уроку.

У процесі **занять** студенти повинні робити записи основних **висновків** у вільній формі по **кожному** із запропонованих **питань** та необхідні виписки з літератури у вільній формі. Наявність конспекту є обов'язковою.

Перелік практичних (семінарських) завдань

Семінарське заняття №1-5

Тема: Чехословаччина у 1945 – 1991 роках.

План:

1. Значення Словацького національного повстання 1944 р. у відродженні спільної держави чехів і словаків.
2. Державний переворот у лютому 1948 р. Встановлення комуністичної диктатури.
3. Перехід до запровадження “радянської моделі соціалізму”. Політичні репресії 1948-1954 рр.
4. Особливості соціалістичної індустріалізації і кооперування сільського господарства. Конституція 1960 р. у ЧССР.
5. Назрівання політичної і економічної кризи у другій половині 60-х років ХХ ст.
6. “Празька весна” 1968 р., причини поразки демократичних сил.
7. А. Дубчек та його особа.
8. Період так званої “нормалізації” у Чехословаччині.
9. Хартія 77.
10. Назрівання нової політичної кризи у 80-х роках.
11. “Оксамитова революція” 1989 р. у Чехословаччині.

Література

- KOVÁČ, Dusan: Szlovákia története. Kalligram, Pozsony, 2001.
- *A szlovákkérdés a XX. században. Kalligram Könyvkiadó, Pozsony, 1996.*
- ANTAL Andrea: Az 1968. év (Csehszlovákiában). In: *História*. 1993/9-10.
- BALOGH Sándor a magyar-csehszlovák lakosságcsereéről. (közreadja: Földesi Margit). In: *História*. 1996/7.
- Boros Zsuzsanna: A csehszlovák konfliktus és az FKP. In: *História*. 1993/9-10.
- DÖMÖTÖR Tibor: A németek kitelepítése (Csehszlovákiából). In: *História*. 2007/8.
- Fejtő Ferenc: A népi demokráciák története. I-II. kötet. Magvető-Magyar Füzetek, Bp.-Párizs, 1991.
- IRMANOVÁ, Eva: Néhány pillantás az 1968-as Prágai Tavaszra. In: *História*. 1993/9-10.
- Kegyelem életfogytig. Eszterházy János szenvedéstörténetének dokumentumai Mycielskiné Eszterházy Mária feljegyzései alapján. Összeállította, szerkesztette és jegyzetekkel ellátta: Molnár Imre. METEM, Bp., 2008.
- Kitelepítések, 1945-1946. Balogh Sándor a magyar-csehszlovák lakosságcsereéről. In: *História*. 1996/7.
- LONDÁK, Miroslav: Pohl'ady slovenských ekonómov na hospodárske postavenie Slovenska na plerome rokov 1967/1968 = *Historický časopis*, 54. r. 2006. 1. no. 89-104. p. // *ennek magyar ismertetését ld. A szlovák közgazdászok véleménye a szlovák gazdasági helyzetről az 1967-68-as évek fordulóján*. In: *Kisebbségkutatás*, 2006/2 .
- MARUZSA Zoltán: 1968 és hatása a keleti blokk országaira. In: 1968: Kelet-Európa és a világ. Szerk.: Bartha Eszter és Krausz Tamás. L'Harmattan Kiadó – ELTE BTK Kelet-Európa Történeti Tanszék, Bp., 2009.
- MOLNÁR Imre: Eszterházy János mártíromsága. In: *Rubicon*, 2008/4.
- NYERS Rezső: Feljegyzések 1968-ból. In: *História*. 1993/9-10.
- *Országos gyász. Csehszlovákia 1968 augusztusában. Pozsony, 1990.*
- PATAKY Iván: A Magyar Néphadsereg és az intervenció (1968, Csehszlovákia). In: *História*. 1993/9-10.
- POPÉLY Árpád: A (csehszlovák-magyar) lakosságcsere kronológiája. In: *História*. 2007/8.
- SANS, Anne-Laure: „Aussi humanement que possible”. Le CICR et les minorités allemandes de Pologne et de Tchecoslovaquie (1945-1950) = *Relations internationales*, 2005., 122. no., 63-85. p. // *ennek magyar ismertetését ld. „Amennyire humánusan csak lehet”: A Vöröskereszt és a lengyelországi, csehszlovákiai német kisebbség (1945-1990)*. In: *Kisebbségkutatás*, 2006/1.
- SIPOS Péter: Kádár János és az 1968. évi bevonulás (Csehszlovákia). In: *História*. 1992/8.
- Szabó Dezső: A Csemadok és a Prágai Tavasz. (Beszélgetések, cikkek, előadások, dokumentumok). Kalligram, Pozsony, 2004.
- SZARKA László – G. Kovács László: Felső-Magyarországtól Szlovákiáig, 1918-1989. *História*. 1992/8.
- SZARKA László: A magyarok jogfosztásának szlovákiai különszabályozása. In: *História*. 2007/8.
- VADKERTY Katalin: Magyar sors Csehszlovákiában 1956-47. In: *História*. 1997/2.
- VIDA István: A magyar pártvezetés és a (1968-as) csehszlovák válság. In: *História*. 1993/9-10.
- Газін, В.П., Копилов С.А. Новітня історія країн Європи та Америки (1945 – 2002 роки). – Київ, 2004.
- Історія західних і південних слов'ян. ХХ століття. – Харків, 1998.
- Історія Центрально-Східної Європи. – Львів, 2001.
- ЯРОВИЙ В. І.: Історія південних та західних слов'ян: Курс лекцій. К.: Либідь. 2001.
- ЯРОВИЙ В. І.: Новітня історія центральноєвропейських та балканських країн ХХ століття. Підручник для вищих навчальних закладів. Київ: „Генеза”, 2005.

Семінарське заняття №6-10

Тема: Польська народна республіка 1945 – 1991 рр.

План:

1. Відновлення незалежності Польщі, вирішення питання про її кордони.
2. Особливості режиму “народної” демократії у ПНР.
3. Встановлення тоталітарного режиму. Політичні репресії у 1947-1953 рр.
4. Антитоталітарний виступ у Познані в 1956 р. VIII пленум ЦК ПОРП.
5. Обіцянки реформ В. Гомулкою та їх реалізація. Суспільно-політичний рух у 1968 р.
6. Анти тоталітарне повстання в прибалтійських містах у грудні 1970 р.
7. Епоха Е. Герека, провал спроб проведення економічних реформ.
8. Створення незалежних профспілок “Солідарності”.
9. Введення військового стану та його наслідки для ПНР.
10. Невдалі спроби нормалізації політичного та економічного становища у 80-х роках ХХ ст. Склика “круглого столу”.

Література

Семінарське заняття №11-15

Тема: Федеративна Югославія

План:

1. Національно-визвольна війна на теренах Югославії під час Другої світової війни. Проголошення ФНРЮ.
2. Встановлення комуністичної диктатури, перехід до будівництва основ соціалізму.
3. Конфлікт Тіто - Сталіна та його наслідки.
4. Визначення “югославського шляху” соціалізму.
5. Конституції 1963 р. та 1974 р., спроби побудувати “країну самосправного соціалізму”.
6. „Горватська весна”.
7. СФРЮ в системі міжнародних відносин.
8. Політична і економічна криза 80-х років ХХ ст. у СФРЮ.
9. Перемога в республіках на виборах 1990 р. блоків національних партій. парад суверенізації республік.
10. Проблема сербської меншини в Хорватії, Боснії і Герцоговині.
11. Спроби здійснення великосербської політики урядом С. Мілошевича.

Література

Семінарське заняття №16-20

Тема: Російська Федерація.

План:

1. Закінчення зміни режиму: приход до влади Бориса Єльцина.
2. Шокова терапія в економіці та приватизація.
3. Два цикли президентства Єльцина.
4. Приход до влади Володимира Путіна та зміцнення російської економіці:
 - a. боротьба з олігархами та новонародження російського капіталізму,
 - b. перша та друга політична реформа, їх напрямки та наслідки.
 - c. Зовнішня політика Російської Федерації: війна в Чечні, взаємозв'язки з США та ЄС.

Література

Методичні вказівки до самостійних робіт з дисципліни

Методика самостійної роботи: загальні зауваження

Самостійна робота студентів (СРС) - органічна і невід'ємна частина навчального процесу, значення якої полягає в тому, що вона:

- формує потребу і навички систематичного та обґрунтованого вивчення документів;
- дозволяє напрацювати навички наукового пошуку;
- створює сприятливі умови для повного використання індивідуальних особливостей людини у навчанні;
- найважливішою умовою формування світоглядних засад;
- сприяє набуттю таких якостей, як наполегливість та системність у виконанні роботи.

Велике значення самостійної роботи у підготовці сучасних фахівців підтверджується багатою практикою вищої школи. Сьогодні СРС приділяється особливе місце в організації навчання у вищій школі. Кількість обов'язкових аудиторних занять скорочується, посилюється акцент на організації самостійної роботи, що розвиває індивідуальні форми навчання і виховання. Уміння творчо мислити, орієнтуватися в потоці наукової інформації, самостійно ставити й вирішувати принципово нові завдання – вимога постіндустріального суспільства. Сьогодні процес навчання у вищому закладі освіти все більше спирається на самостійну, близьку до дослідної роботу студента.

Без самостійної роботи важко набути поглиблених знань. Оволодіння навичками самостійної роботи дає студенту змогу виконувати необхідну роботу якісно і в мінімальний термін. Вища школа покликана навчити студентів працювати в повну міру їх можливостей і здібностей, розвивати в них смак до творчого пошуку, виховувати в майбутніх фахівців прагнення до постійного збагачення і поновлення набутих знань. У підсумку СРС має сформувати у студентів знання і вміння, що дозволять їм самостійно вирішувати професійні завдання і проблеми.

У поняття *"самостійна робота"* входить не тільки робота, яку студенти виконують під час самопідготовки, але і самостійна діяльність у процесі навчання. Таким чином, СРС складається як з аудиторної роботи на лекціях та семінарах, так і з поза аудиторних занять.

У широкому значенні зміст самостійної роботи включає:

- слухання і конспектування лекцій;
- вивчення рекомендованої літератури, джерел та їх конспектування;
- підготовку рефератів;
- підготовку наукових доповідей та повідомлень на студентські науково-практичні конференції;
- підготовку до заліку/іспиту.

Рекомендації з самоорганізації СР. Багато залежить від самого студента, від його ставлення до навчання, до виконання своїх обов'язків. Щоб навчитися самостійно засвоювати краєзнавчий матеріал, він повинен проявити силу волі, наполегливість і цілеспрямованість, виховувати в собі тверду самодисципліну, виробляти й дотримуватися розумного режиму навчання і відпочинку. Навчати їх у всьому поводитися самостійно - мислити, обмірковувати, планувати свою роботу, тобто цінувати свій час й уміти розподіляти його, бачити перспективу в роботі, передбачати можливі труднощі тощо.

Вимоги й рекомендації до написання реферату

Реферат - одна із форм самостійного опанування студентом певних знань. Для його підготовки підбирається спеціальна література, робляться виписки, які згодом компонують відповідно до поставлених завдань. Кінцевий результат написання реферату - оприлюднення його результатів.

Структура реферату: титульний аркуш, зміст, вступ, 2-3 розділи, висновки, список використаної літератури. Загальний обсяг реферату: до 15-20 сторінок, з них до 4 сторінок - вступ, 15-17 сторінок - основний текст, 1 сторінка - висновки. Відлік сторінок починають з титульного аркуша. Проте титульний аркуш і аркуш "зміст" не нумерують, а починають із третьої сторінки - "ВСТУП" - у верхньому правому куті із цифри "3".

У вступі зазначають актуальність теми, особисте ставлення до обраної проблеми, хронологічні й територіальні рамки дослідження. Потім дають аналіз використаної літератури, вказуючи внесок кожного автора в розкриття проблеми. І нарешті - визначають мету та завдання роботи.

Кожен розділ, як правило, розкриває суть одного із завдань, і завершується загальним висновком.

У висновках до реферату підводять загальні підсумки роботи.

Обов'язковою умовою для написання реферату є текстові посилання на використану літературу.

Список використаної літератури складають в міру появи посилань у тексті. При цьому зазначають загальну кількість сторінок книги чи статті.

Зразок складання бібліографічного покажчика:

а) Книга із зазначенням автора:

Колесник І.І. Українська історіографія (XVIII – поч. XX століття). – К.: Генеза, 2000. – 256 с.

б) Книга без зазначення автора:

ДСТУ Документація, звіти у сфері науки і техніки. – К.: Держстандарт України, 1995.

в) Багатотомне видання:

Давня історія України: В 2 т. - К.: Либідь, 1995. – Т. 2. - 220 с.

г) стаття часопису:

Дубров Ю. Наука як система, що самоорганізується //Вісник НАНУ – 2000. - № 2.

Кількість використаної літератури має бути не менше 5 найменувань. При цьому, по можливості, бажано використати найновіші видання.

Висока оцінка за виконання реферату залежить від дотримання усіх вищезазначених вимог і успішного захисту. Виступ (до 10 хв.) має передати основні положення реферату. При цьому особливо враховується вільне володіння матеріалом, вміння аргументовано обстоювати свою думку й зацікавити аудиторію.

Перелік завдань для самостійної роботи для студентів заочної форми навчання

1. Створення Ради економічної взаємодопомоги (РЕВ), спроби соціалістичної економічної інтеграції.
2. Варшавський договір та його роль у військово-політичній системі соціалістичних країн.
3. Особливості антитоталітарних рухів у країнах Центрально-Східної Європи.
4. Відновлення незалежності Польщі, вирішення питання про її кордони.
5. Особливості режиму “народної” демократії у ПНР.
6. Встановлення тоталітарного режиму. Політичні репресії у 1947-1953 рр.
7. Антитоталітарний виступ у Познані в 1956 р. VIII пленум ЦК ПОРП.
8. Обіцянки реформ В. Гомулкою та їх реалізація. Суспільно-політичний рух у 1968 р.
9. Анти тоталітарне повстання в прибалтійських містах у грудні 1970 р.
10. Епоха Е. Герека, провал спроб проведення економічних реформ.
11. Створення незалежних профспілок “Солідарності”.
12. Введення військового стану та його наслідки для ПНР.
13. Невдалі спроби нормалізації політичного та економічного становища у 80-х роках XX ст. Склика “круглого столу”.
14. Закінчення другої світової війни та державний переворот 9 вересня 1944 р.
15. Болгарія в період режиму «народної демократії».
16. Встановлення тоталітарної системи та початок соціалістичних перетворень.
17. Запровадження “радянської моделі” соціалізму.
18. Живковізм: Болгарія у період 35-річного правління Т. Живкова.
19. Національно-визвольна війна на теренах Югославії під час Другої світової війни. Проголошення ФНРЮ.
20. Встановлення комуністичної диктатури, перехід до будівництва основ соціалізму.
21. Конфлікт Тіто - Сталіна та його наслідки.
22. Визначення “югославського шляху” соціалізму.
23. Конституції 1963 р. та 1974 р., спроби побудувати “країну самосправного соціалізму”.
24. „Горватська весна”.
25. СФРЮ в системі міжнародних відносин.
26. Політична і економічна криза 80-х років XX ст. у СФРЮ.
27. Перемога в республіках на виборах 1990 р. блоків національних партій. парад суверенізації республік.
28. Проблема сербської меншини в Хорватії, Боснії і Герцоговині.
29. Спроби здійснення великосербської політики урядом С. Мілошевича.
30. Питання культурного регіону в історіографії.
31. Культурний та релігійний стан Центральної Європи напередодні та після змін політичних режимів.
32. Релігійний, конфесійний та культурний ідентичність народів Центральної Європи, їх ототожнення.
33. Початок перемін – М. Горбачов і „перестройка”.
34. “Оксамитова революція” 1989 р. у Чехословаччині.
35. Мирне розлучення Чехії і Словаччини.
36. Проведення “круглого столу” у Польщі. Перші вільні парламентські вибори.
37. “Шокова терапія” Бальцеровича. перехід до парламентської демократії.

38. Початок громадянської війни в Хорватії. Роль ЮНА. Участь ООН у врегулюванні збройного конфлікту.
39. Розпад Югославії і наслідки для народів Балканського півострова.
40. Наслідки наявності Радянської армії в окупованих країнах.
41. Усунення церкви з освіти та з шкіл, та примушення участі шкіл у політичному житті.
42. Тоталітарний контроль над науковим устроєм та його наслідки.
43. Початок громадянської війни в Хорватії.
44. Роль ЮНА. Участь ООН у врегулюванні збройного конфлікту.
45. Розпад Югославії і наслідки для народів Балканського півострова.
46. Євроінтеграція країн Центрально-Східної Європи.
47. Проголошення незалежності Македонії, суверенітету Босни і Герцоговини (без згоди сербського населення) Словенією і Хорватією.
48. Декларації Ради Міністрів ЄС “Про Югославію” та “Про критерії визнання нових держав у Східній Європі і РСР”.

Радянський Союз.

49. Наслідки Другої світової війни. Продовження репресій сталінського режиму у 1945–1953 рр.
50. Загострення політичної боротьби після смерті Сталіна.
51. “Хрущовська відлига” та його різноманітні реформи
52. Роки “брежнєвського застою
53. Роки т.з. «малої холодної війни»: афганська війна.
54. Зниження темпів економічного розвитку. Суспільно-політичне життя країни.
55. Від “перебудови” до розпаду СРСР 1985–1991 рр.
56. Посилення політичної боротьби в СРСР та національно-визвольного руху.
57. Антидержавний путч 1991 р. Розпад СРСР.

Російська Федерація.

58. Закінчення зміни режиму: приход до влади Бориса Єльцина.
59. Шокова терапія в економіці та приватизація.
60. Два цикли президентства Єльцина.
61. Приход до влади Володимира Путіна та зміцнення російської економіці:
62. боротьба з олігархами та новонародження російського капіталізму,
63. перша та друга політична реформа, їх напрямки та наслідки.
64. Зовнішня політика Російської Федерації: війна в Чечні, взаємозв'язки з США та ЄС.

Республіка Беларусь.

65. Від перебудови до незалежності: політичні та економічні проблеми.
66. Вибір президента 1994 року та приход до влади Олександра Лукашенка.
67. Зовнішня та внутрішня політика президента: міжнародна ізоляція та зміцнення зв'язків з РФ, характеристика системи влада, білоруська опозиція.

Новонародженні слов'янські країни.

68. Розпад Югославії і наслідки для народів Балканського півострова.
69. Євроінтеграція країн Центрально-Східної Європи.
70. Проголошення незалежності Македонії, суверенітету Босни і Герцоговини (без згоди сербського населення) Словенією і Хорватією.
71. Декларації Ради Міністрів ЄС “Про Югославію” та “Про критерії визнання нових держав у Східній Європі і РСР”.
72. Боснія і Герцеговина, Македонія, Сербія, Словаччина, Словенія, Хорватія, Чехія, Чорногорія – актуальні питання.

Перелік завдань для самостійної роботи для студентів денної форми навчання

Болгарія в 1944 – 1991 рр.

1. Закінчення другої світової війни та державний переворот 9 вересня 1944 р.
2. Болгарія в період режиму “народної демократії”: дві крильця Болгарської Компартії: московіти та вітчизняні.
3. Встановлення тоталітарної системи та початок соціалістичних перетворень.
4. Запровадження “радянської моделі” соціалізму.
5. Живковізм: Болгарія у період 35-річного правління Т. Живкова

Культурні та релігійні регіони Центральної Європи напередодні змін політичних режимів.

6. Питання культурного регіону в історіографії.
7. Культурний та релігійний стан Центральної Європи напередодні та після змін політичних режимів.
8. Релігійний, конфесійний та культурний ідентичність народів Центральної Європи, їх ототожнення.
9. Наслідки наявності Радянської армії в окупованих країнах.
10. Усунення церкви з освіти та з шкіл, та примушення участі шкіл у політичному житті.
11. Тоталітарний контроль над науковим устроєм та його наслідки.

Республіка Беларусь.

12. Від перебудови до незалежності: політичні та економічні проблеми.
13. Вибір президента 1994 року та приход до влади Олександра Лукашенка.
14. Зовнішня та внутрішня політика президента: міжнародна ізоляція та зміцнення зв'язків з РФ, характеристика системи влада, білоруська опозиція.

Новонародженні слов'янські країни.

15. Розпад Югославії і наслідки для народів Балканського півострова.
16. Євроінтеграція країн Центрально-Східної Європи.
17. Проголошення незалежності Македонії, суверенітету Босни і Герцоговини (без згоди сербського населення) Словенією і Хорватією.
18. Декларації Ради Міністрів ЄС “Про Югославію” та “Про критерії визнання нових держав у Східній Європі і РСР”.
19. Боснія і Герцеговина, Македонія, Сербія, Словаччина, Словенія, Хорватія, Чехія, Чорногорія – актуальні питання.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ З ДИСЦИПЛІНИ

Контрольна робота пишеться тільки з тієї теми, які були висвітлені на лекціях, семінарських заняттях. Робота виконується згідно до запропонованого плану. Кожне питання контрольної роботи висвітлюється окремо. Питання повинні бути чітко відокремлені одне від одного. Слід звернути увагу на терміни, визначення, які зустрічаються в темі, навести їх пояснення.

Зразок контрольної роботи

Szláv népek története: legújabb kor (1945–2010) c. tárgy I. moduljából
IV/8. évfolyam, nappali képzésben résztvevő, történelem szakos hallgatók számára
(A feladatlap helyes megoldása esetén 103 (azaz százhárom) pontot ér)

I. szint (Zárt, feleletválasztós kérdések. Minden kérdésre egy helyes választ kell keresni! Összesen 10 pont)

1. Mikor alakult meg a Lublini Bizottság?

1. 1944. május 21.
2. 1944. június 22.
3. 1944. augusztus 1.
4. 1944. december 31.

- i) 1966 márciusa
- j) 1968 márciusa
- k) 1969 márciusa
- l) 1970 márciusa

2. Melyik évben zajlott az ún. „Visztula akció”?

- a) 1945
- b) 1946
- c) 1947
- d) 1970

3. Milyen mértékű volt a Szovjetunió embervesztése a 2. v.h.-ban?

- e) 28 millió fő
- f) 15 millió fő
- g) 26 millió fő
- h) 36 millió fő

4. Mettől meddig tartottak a migrációs folyamatok a háború utáni Lengyelországban?

- a) 1944–45
- b) 1944–47
- c) 1945–47
- d) 1945–48

5. Mikor robbantotta fel a Szovjetunió az első atombombáját?

- e) 1946 szeptembere
- f) 1947 októbere
- g) 1948 novembere
- h) 1949 szeptembere

6. Melyik évben zajlott az Usszuri folyó menti konfliktus a Szovjetunió és Kína között?**7. Milyen éveket takar a késősztalinizmus korszaka a Szovjetunióban?**

- a) 1944–53
- b) 1945–53
- c) 1940–53
- d) 1941–53

8. Mi volt annak a területnek a történelmi neve, ahonnan a „Visztula akció” során kitelepítették az ukránokat?

- e) Podólia
- f) Lemkivcsina
- g) Volhínia
- h) Bukovina

9. Mennyivel csökkent Lengyelország terület 1945-ben az 1938-ashoz képest?

- i) 20%-kal
- j) 30%-kal
- k) 40%-kal
- l) 50%-kal

10. Kinek a nevéhez fűződik a „Terv, haszon, prémium” c. közgazdasági munka?

- m) Karadjordja
- n) Levascsenko
- o) Lindberg
- p) Liberman

II. szint (Nyílt kérdések, szabadon megfogalmazott válaszadással)

11. Mit értünk az alábbi fogalmak alatt vagy mi kapcsolódik hozzájuk? (10 pont)

- a) Glasznosztj _____
- b) Repatriáció _____
- c) Nómenklatúra _____
- d) Szolidaritás _____
- e) Moczar-csoport _____
- f) Peresztrojka _____
- g) Armia Ludova _____
- h) Po Prostu _____
- i) Tribuna Ludu _____
- j) Apparatszik _____

12. Kik voltak az alábbi emberek? Maximálisan egy mondattal válaszoljon! (12 pont)

- a) Zsdanov _____
- b) Krjucskov _____
- c) Mikolajczyk _____
- d) Gomulka _____
- e) Szychalski _____
- f) Kurcsatov _____
- g) Cyrankiewicz _____
- h) Rokosovszki _____
- i) Zsukov _____
- j) Vaclav Komar _____
- k) Stefan Wyszynski _____
- l) Pankratov _____

13. Melyik évben történtek az alábbi események? (8 pont)

- a) Eltörölték a tandíjat a Szovjetunióban _____
- b) Elkezdődött a kolhozok összevonása a Szovjetunióban _____
- c) Edvárd Gierek hatalomra került _____
- d) Leértékelték a szovjet rubelt _____
- e) A poznani felkelés _____
- f) Ebben az évben indult el a szűzföldek feltörése a Szovjetunióban _____
- g) A Brezsnyev-korszak vége a Szovjetunióban _____
- h) A szovjet csapatok segítségnyújtás „címszóval” bevonultak Afganisztánba _____

14. Vegyes típusú kérdések? (elemenként 1 pont, max. 15 pont)

- a) Nevezze meg azt a négy szociális szférát, amelyek ingyenesek voltak és a brezsnyevi-időszakban teljesedtek ki a Szovjetunióban a) _____ b) _____ c) _____ d) _____
- b) Nevezze meg az ún. humán-ellenzék négy irányvonalát és vezető képviselőjét a brezsnyevi Szovjetunióban:
 - irányvonal _____ vezető képviselője _____
 - irányvonal _____ vezető képviselője _____
 - irányvonal _____ vezető képviselője _____
 - irányvonal _____ vezető képviselője _____
- c) Milyen három elbánás volt jellemző a brezsnyevi Szovjetunióban a *belső ellenzékével* szemben?
 - _____
 - _____
 - _____

15. Kire utalnak az alábbi megfogalmazások. (5 pont)

- a) Ő volt az a szovjet agrobiológus, aki miatt a genetikát Sztálin törölte a tudományok listájáról _____
- b) Szovjet szobrász volt, ő készítette Hruscsov síremlékét _____
- c) Ő volt Brezsnyev miniszterelnöke, reformpolitikus _____
- d) Ő a szovjet hidrogénbomba „atyja” _____
- e) Ő volt az Armia Ludova vezetője _____

16. Mi kapcsolható az alábbi topográfiai adatokhoz/helyekhez? (6 p)

- a) Szumgaiti _____
- b) Gdansk _____
- c) Belovezskaja Puscsa _____
- d) Belweder-palota _____
- e) Beauregard _____
- f) Szverdlovszk _____

17. Bontsa ki, mit jelentenek az alábbi betűszavak? (5 pont)

- a) GULAG _____
- b) SZMERS _____
- c) KGB _____

- d) LEMP _____
e) AK _____

18. Honnan származik az idézet (ki mondta és mikor)? (4 pont)

„El vagyunk szánva arra, hogy brutálisan beavatkozzunk az Önök ügyeibe, és nem engedjük meg, hogy az Önök szándékai megvalósuljanak”

„Önök, Molotov elvtárs, itt semmi mondanivalója nem lehet. A lengyel nemzet jól emlékszik az Ön fellépésére a Szovjetunió Legfelsőbb tanácsában 1939 szeptemberében, amikor Lengyelországra utalva kijelentette:»Versalles szörnyszülötte megszűnt létezni« ”

19. Milyen események kapcsolódnak az alábbi dátumokhoz? (7 pont)

- a) 1944. július 22. _____
a) 1944. december 31. _____
b) 1956. június 28. _____
c) 1956. október 19. _____
d) 1970. december 7. _____
e) 1970. december 14. _____
f) 1981. december 13. _____

20. Kire vonatkoznak az alábbi meghatározások? (6 pont)

- f) Az 1980. aug. 16-án alakult Üzemközi Sztrájkbizottság vezetője, 3 év múlva Nobel-békedíjat kapott _____
g) Krakkó püspöke, akit 1978. okt. 16-án pápává választottak _____
h) 1980-ban nemzetvédelmi miniszter, 1981 decemberében a LEMP főtitkára, ő vezette be e szükségállapotot _____
i) A „lengyel Sztálin”, 1948–56 között a LEMP főtitkára _____
j) Ő írta a „Vers felnütteknek” c. munkát, amivel elindult a szocialista realizmustól történő elfordulás _____
k) A LEMP főtitkára volt, aki 1956-ban önként átadta posztját Gomulkának _____

21. 1945 után Lengyelországban is nagyszámú népességmozgás zajlott. Nevezze meg, honnan érkeztek Lengyelország területére optások (4 pont):

- a) _____
b) _____

Kiket telepítettek ki Lengyelország területéről:

- c) _____
d) _____

22. Milyen események kapcsolódnak az alábbi dátumokhoz? (7 pont)

- g) 1949. szeptember 25. _____
h) 1957. október 4. _____
i) 1961. április 12. _____
j) 1964. október 14. _____
k) 1986. április 26. _____
l) 1991. augusztus 19-21. _____
m) 1991. december 26. _____

23. Az 1980-as évekre a SZU ideológiája szerint milyen ország-csoportokra osztotta a világot? (4 pont)

- i) _____
- j) _____
- k) _____
- l) _____

Додаток 4

Питання до підсумкового семестрового контролю (до іспиту)

1. Створення Ради економічної взаємодопомоги (РЕВ), спроби соціалістичної економічної інтеграції.
2. Варшавський договір та його роль у військово-політичній системі соціалістичних країн.
3. Особливості антитоталітарних рухів у країнах Центрально-Східної Європи.
4. Відновлення незалежності Польщі, вирішення питання про її кордони.
5. Особливості режиму “народної” демократії у ПНР.
6. Встановлення тоталітарного режиму. Політичні репресії у 1947-1953 рр.
7. Антитоталітарний виступ у Познані в 1956 р. VIII пленум ЦК ПОРП.
8. Обіцянки реформ В. Гомулкою та їх реалізація. Суспільно-політичний рух у 1968 р.
9. Анти тоталітарне повстання в прибалтійських містах у грудні 1970 р.
10. Епоха Е. Герека, провал спроб проведення економічних реформ.
11. Створення незалежних профспілок “Солідарності”.
12. Введення військового стану та його наслідки для ПНР.
13. Невдалі спроби нормалізації політичного та економічного становища у 80-х роках ХХ ст. Склика “круглого столу”.
14. Закінчення другої світової війни та державний переворот 9 вересня 1944 р.
15. Болгарія в період режиму «народної демократії».
16. Встановлення тоталітарної системи та початок соціалістичних перетворень.
17. Запровадження “радянської моделі” соціалізму.
18. Живковізм: Болгарія у період 35-річного правління Т. Живкова.
19. Національно-визвольна війна на теренах Югославії під час Другої світової війни. Проголошення ФНРЮ.
20. Встановлення комуністичної диктатури, перехід до будівництва основ соціалізму.
21. Конфлікт Тіто - Сталіна та його наслідки.
22. Визначення “югославського шляху” соціалізму.
23. Конституції 1963 р. та 1974 р., спроби побудувати “країну самосправного соціалізму”.
24. „Горватська весна”.
25. СФРЮ в системі міжнародних відносин.
26. Політична і економічна криза 80-х років ХХ ст. у СФРЮ.
27. Перемога в республіках на виборах 1990 р. блоків національних партій. парад суверенізації республік.
28. Проблема сербської меншини в Хорватії, Боснії і Герцоговині.
29. Спроби здійснення великосербської політики урядом С. Мілошевича.
30. Питання культурного регіону в історіографії.
31. Культурний та релігійний стан Центральної Європи напередодні та після змін політичних режимів.
32. Релігійний, конфесійний та культурний ідентичність народів Центральної Європи, їх ототожнення.
33. Початок перемін – М. Горбачов і „перестройка”.
34. “Оксамитова революція” 1989 р. у Чехословаччині.
35. Мирне розлучення Чехії і Словаччини.
36. Проведення “круглого столу” у Польщі. Перші вільні парламентські вибори.
37. “Шокова терапія” Бальцеровича. перехід до парламентської демократії.
38. Початок громадянської війни в Хорватії. Роль ЮНА. Участь ООН у врегулюванні збройного конфлікту.

39. Розпад Югославії і наслідки для народів Балканського півострова.
40. Наслідки наявності Радянської армії в окупованих країнах.
41. Усунення церкви з освіти та з шкіл, та примушення участі шкіл у політичному житті.
42. Тоталітарний контроль над науковим устрійом та його наслідки.
43. Початок громадянської війни в Хорватії.
44. Роль ЮНА. Участь ООН у врегулюванні збройного конфлікту.
45. Розпад Югославії і наслідки для народів Балканського півострова.
46. Євроінтеграція країн Центрально-Східної Європи.
47. Проголошення незалежності Македонії, суверенітету Босни і Герцоговини (без згоди сербського населення) Словенією і Хорватією.
48. Декларації Ради Міністрів ЄС “Про Югославію” та “Про критерії визнання нових держав у Східній Європі і РСР”.

Радянський Союз.

49. Наслідки Другої світової війни. Продовження репресій сталінського режиму у 1945–1953 рр.
50. Загострення політичної боротьби після смерті Сталіна.
51. “Хрущовська відлига” та його різноманітні реформи
52. Роки “брежнєвського застою
53. Роки т.з. «малої холодної війни»: афганська війна.
54. Зниження темпів економічного розвитку. Суспільно-політичне життя країни.
55. Від “перебудови” до розпаду СРСР 1985–1991 рр.
56. Посилення політичної боротьби в СРСР та національно-визвольного руху.
57. Антидержавний путч 1991 р. Розпад СРСР.

Російська Федерація.

58. Закінчення зміни режиму: приход до влади Бориса Єльцина.
59. Шокова терапія в економіці та приватизація.
60. Два цикля президентства Єльцина.
61. Приход до влади Володимира Путіна та зміцнення російської економіці:
62. боротьба з олігархами та новонародження російського капіталізму,
63. перша та друга політична реформа, їх напрямки та наслідки.
64. Зовнішня політика Російської Федерації: війна в Чечні, взаємозв'язки з США та ЄС.

Республіка Беларусь.

65. Від перебудови до незалежності: політичні та економічні проблеми.
66. Вибір президента 1994 року та приход до влади Олександра Лукашенка.
67. Зовнішня та внутрішня політика президента: міжнародна ізоляція та зміцнення зв'язків з РФ, характеристика системи влада, білоруська опозиція.

Новонародженні слов'янські країни.

68. Розпад Югославії і наслідки для народів Балканського півострова.
69. Євроінтеграція країн Центрально-Східної Європи.
70. Проголошення незалежності Македонії, суверенітету Босни і Герцоговини (без згоди сербського населення) Словенією і Хорватією.
71. Декларації Ради Міністрів ЄС “Про Югославію” та “Про критерії визнання нових держав у Східній Європі і РСР”.
72. Боснія і Герцеговина, Македонія, Сербія, Словаччина, Словенія, Хорватія, Чехія, Чорногорія – актуальні питання.

Питання до підсумкового семестрового контролю:

1. Характерні риси лівототалітарних режимів в країнах Центрально-Східної Європи.
2. Роль РЕВ у функціонуванні соціалістичної системи.
3. Місце Варшавського договору у взаємовідносинах СРСР і соціалістичних країн Центрально-Східної Європи.
4. Основні закономірності демократичних революцій в країнах Центрально-Східної Європи.
5. Відновлення незалежності Польщі після Другої світової війни.
6. Особливості режиму “народної демократії” в ПНР.
7. Встановлення тоталітарного режиму в Польщі та його наслідки.

8. Запровадження “радянської моделі соціалізму” в Польщі.
9. Невдачі у здійсненні кооперування сільського господарства в ПНР.
10. Спроби демократизації Польщі у другій половині 50-х років ХХ ст.
11. Антитоталітарне повстання в прибалтійських містах Польщі в грудні 1970 р.
12. Спроби проведення економічних реформ за часів правління Е. Герека.
13. Політична і економічна криза у Польщі на початку 80-х років ХХ ст.
14. Протистояння уряду і Незалежної Самосправної профспілки “Солідарність” у Польщі.
15. Угоди, досягнуті за “Круглим столом” 1989 р. у Польщі та їх реалізація.
16. Демонтаж тоталітарної системи в Польщі.
17. Здійснення “шокової терапії” Бальцеровича та її значення для переходу Польщі до ринкових економічних відносин.
18. Становлення парламентської демократії в Республіці Польща.
19. Особливості режиму “народної демократії” в Чехословаччині.
20. Державний переворот у лютому 1948 р. і встановлення тоталітарного режиму в Чехословаччині.
21. Запровадження “радянської моделі соціалізму” в ЧСР та його наслідки.
22. “Празька весна” 1968 р.
23. Період так званої “нормалізації” у Чехословаччині.
24. Взаємовідносини чехів і словаків у післявоєнний період. Перетворення ЧССР на федеральну державу.
25. Назрівання політичної кризи в Чехословаччині у 80-х роках ХХ ст.
26. “Оксамитова” революція в Чехословаччині.
27. Демонтаж тоталітарної системи в Чеській і Словацькій федеративній республіці (ЧСФР).
28. Відновлення парламентської демократії в ЧСФР, початок переходу до ринкових економічних відносин.
29. Мирне розлучення Чехії і Словаччини.
30. Болгарія в період режиму “народної демократії”.
31. Запровадження “радянської моделі” соціалізму в Болгарії.
32. НРБ за часів правління Т. Живкова.
33. Особливості переходу від тоталітарної системи до парламентської демократії у Болгарії.
34. Економічний розвиток Болгарії у посттоталітарний період.
35. Встановлення комуністичної диктатури в ФНРЮ.
36. Конфлікт Тіто - Сталіна та його наслідки для Югославії.
37. Визначення “югославського шляху до соціалізму” та спроби побудови “країни самосправного соціалізму”.
38. Політична та економічна криза 80-х років ХХ ст. у СФРЮ.
39. Розпад федеративної Югославії: причини та наслідки.
40. Громадянська війна в Хорватській республіці у 1991 – 1995 рр.
41. Громадянська війна в Боснії і Герцоговині у 1992 – 1995 рр.
42. Створення Конфедерації Босни і Герцоговини, роль військ КФОР.
43. Проголошення Союзної республіки Югославії.
44. Участь Сербії у громадянській війні в Хорватії і в Боснії та Герцоговині.
45. Авторитарний режим С. Мілошевича в СРЮ.
46. Операція “Союзницька сила” проти Сербії та її наслідки.
47. Падіння режиму С. Мілошевича та перехід до парламентської демократії у Сербії.
48. Яка партія мала найбільш вплив серед населення Польщі у перші післявоєнні роки та її доля?
49. Як було вирішено питання про кордони ПНР?
50. Особливості кооперування сільського господарства в Польщі та його розвитку у 50-80-х роках ХХ ст.
51. Антитоталітарний виступ 1956 р. у Познані.
52. Виникнення “Солідарності” та її роль у антитоталітарному русі в Польщі.
53. Яке рішення було ухвалено за “Круглим столом” у Польщі?
54. У чому полягала “шокова терапія” Бальцеровича?

55. Хто такий Л. Валенса та його роль у демократизації Польщі?
56. Які причини поразки “Празької весни” 1968 р.?
57. Хартія 77 у Чехословаччині.
58. Причини “мирного розлучення” Чехії і Словаччини.
59. Яку роль відігравав Союз демократичних сил у переході Болгарії до парламентської демократії?
60. Як було вирішено національне питання у ФНРЮ?
61. Які основні складові в системі “самоврядного соціалізму” в СФРЮ?
62. Яку роль відігравав Й.Б. Тіто в історії Югославської федерації?
63. Зовнішня політика СФРЮ.
64. Причини розпаду СФРЮ.
65. Що передбачали Дейтонські угоди?
66. Чому Греція не визнає Республіку Македонія?
67. Коли відбувся збройний конфлікт албанців у Республіці Македонія? Як його було розв'язано?
68. Чому значна частина сербів підтримувала С. Мілошевича?
69. Причини загострення відносин албанців Косово з сербською владою у 80-90-х роках ХХ ст.
70. Причини “мирного розлучення” Чорногорії і Сербії.
71. Хто сприяв проголошенню незалежності Косово і відношення до цього Сербії?
72. Які основні народи проживають у Боснії і Герцоговині і як вирішено питання про їх державно-правовий статус у сучасній державі?
73. Особливості режиму “народної демократії”, встановленого в країнах Центрально-Східної Європи.